

Μαρία Τολούδη

Οκτώβριος 2012

**Παρουσίαση του βιβλίου
του Γιώργου Χρονά
«Η γυναίκα της Πάτρας»**

Για όσους ήταν στην προηγούμενη παρουσίαση είχα πει για τον Γ. Χρονά ότι είναι για μένα Μεταπολίτευση, Αθήνα, Διανόηση. ΟΔΟΣ ΠΑΝΟΣ ότι πιο φρέσκο, πρωτοποριακό, ανήσυχο, προκλητικό του νου, ό,τι η Ελλάδα, η Αθήνα δηλαδή, είχε να προσφέρει.

Αναφέρθηκα στην τόλμη του να μιλήσει, όταν εγώ κι εσύ σιωπούμε.

Μίλησα για τη λεπτότητα και διακριτικότητα με την οποία χειρίζεται τις προσωπικές στιγμές, τις άγριες σκέψεις, την απέραντη θλίψη, την αβυσσαλέα απειλή του θανάτου, τις Ερινύες, τη λαγνεία, τις φαντασιώσεις μου.

Για το ότι μου επέτρεψε να κινηθώ σε χώρους που τους κρύβουν οι καθωσπρέπει κοινωνίες και ηθικοπλαστικές αγωγές.

Κοινοποίησε τις απορρίψεις, εγκαταλείψεις, απαξιώσεις, μειώσεις, προσβολές, ταπεινώσεις, εκχυδαϊσμούς, ακυρώσεις.

Για το ότι μοιράσθηκε την ομορφιά του σώματος, των αισθήσεων και παραισθήσεων, της ηδονής, του πάθους,

των ανθρώπων, των ψυχών τους, του τόπου, του μισοφαγωμένου μήλου, του ολόκληρου δείπνου, του φωτός, των μικρών πραγμάτων, των λεπτομερειών, των χρωμάτων.

Μου μίλησε για τη θλίψη.

Με πληροφόρησε με αντικειμενικότητα, χωρίς να αποφεύγει το συναίσθημα (οξύμωρο σχήμα), άπειρες λεπτομέρειες για την εξέλιξη του κοινωνικού γίνεσθαι της χώρας, της συνοχής της, της ανοχής της.

Με εξέπληξε η απουσία του μίσους.

Με συμφιλίωσε με τον θάνατο.

Για σας που ήρθατε σήμερα είναι η αρχή της γνωριμίας.

Το λέω αυτό γιατί με αυτόν τον τρόπο θα μπορέσετε – μπορέσουμε να κατανοήσουμε το παρόν βιβλίο.

Για το συγκεκριμένο, όπως διαβάζετε στο οπισθόφυλλο, ο Μάνος Χατζηδάκης είχε πει πως είναι το καλύτερο βιβλίο που διάβασε στη ζωή του.

Μια γυναίκα αφηγείται.

Λόγος χειμαρρώδης, ανερμάτιστος, βγαλμένος από τα μύχια της ψυχής. Με πόνο, παράπονο, ερωτηματικά, με βρισιές, με φόβο, με κατάρρες κι ευχές, με λαγνεία και αγνότητα.

Λόγος ειλικρινής, αφτιασίδωτος, λόγος λαϊκός, λόγος δεικτικός, λόγος περιγραφικός. Λόγος εκμυστηρευτικός,

λόγος ψίθυρος και κραυγή. Λόγος ζωής και θανάτου.
Λόγος γυμνός, λόγος ντυμένος με τις συμφορές τεσσάρων
δεκαετιών.

Κουβαλάει την Ελλάδα των φτωχών και των
συμφορών, τους και της. Τον κόσμο των παρυφών, αλλά
και των κέντρων της εξουσίας, των εξαρτημένων από
αυτήν, την εξουσία του έχειν, του επιβάλλειν και τη βία
εφαρμογής της. Μια ειλικρίνεια που αγγίζει το
σουρεαλισμό, εξαιτίας του μεγέθους της.

Λυγίζεις από το βάρος των απανωτών συμφορών,
ολισθημάτων, αδικιών, εκμετάλλευσης.

Ένας λόγος που μέσα του δεν έχει χάδι, αγκαλιά,
ασφάλεια, παραμύθι, προστασία, όνειρο.

Λόγος που δε χωρίζει τις ανάγκες σε καλές ή κακές,
επιτρεπόμενες και μη.

Χύμα τις αφήνει στο τραπέζι.

Στο φως τα κρυφά κι απόκρυφα. Στο φως αυτά που
δεν είπαμε για τη σάρκα μας. Αυτά που μας ενοχοποιούν
απέναντι στην κοινωνία και την Εκκλησία.

Η σάρκα που απαιτεί, η σάρκα που αγοράζεται,
πουλιέται, εκδίδεται, προβάλλεται, κατασπαράζεται, αλλά
λόγος δεν της δίνεται.

Σάρκα αυτομαστιγώμενη, αυτομαστιγώμενη και η
ίδια η περιγράφουσα, η Πανωραία.

Ήταν στην Πάτρα, στην Αθήνα, δίπλα μας στην Ελλάδα, λέει ο Γ.Χ. Είναι ο λόγος της μια Ελλάδα κρυμμένη. Κόσμος που πορεύεται παράλληλα με μας.

Λόγος σπασμένος καθρέπτης και το πρόσωπο κατακερματισμένο σε άπειρα είδωλα.

Πόσες φορές ένας λόγος έδιωξε τη ντροπή μου, τη ντροπή σου; Ποιος λόγος προκάλεσε ντροπή για τη ντροπή σου – μου;

Ένας τέτοιος λόγος είναι της Πανωραίας. Τσάκισε με το λόγο της τις περί λόγου θεωρίες.

Γυμνώνοντας την ψυχή της ξεγύμνωσε, αφαίρεσε μια-μια τις φλούδες της συγκάλυψης, του καθωσπρεπισμού.

Όμως επανέρχομαι στην εισαγωγή μου.

Ο λόγος για τον Γ.Χ. Είναι τολμηρός, πρωτοπόρος, με ευήκοα ώτα.

Ήθελε κι αυτός να καταθέσει ένα τέτοιο λόγο. Τόλμησε, εάν δεν είχε αυτές τις αρετές, αν δεν ήταν τέτοιας στόφας δημιουργός, εμείς θα χάναμε αυτή την ευκαιρία να δώσουμε λόγο στο άλλο πρόσωπο της κοινωνίας μας, στους άλλους συμπορευόμενους στο ταξίδι της ζωής.

Αναρωτιόμουν εγώ – εσείς. Είναι λογοτεχνία;

Αν ο λόγος είναι το μέσο για να εκφραστείς, αν η ιστορία είναι κατασκευασμένη, οι χαρακτήρες επινοημένοι,

αν στολίζεται για να τέρψει ή να πει, δηλώσει, αναδείξει, καθηλώσει, προβληματίσει, προκαλέσει συναισθήματα, τότε, ναι, η ίδια η ζωή και η αφήγησή της μπορεί να είναι μυθιστόρημα.

Ίσως σ' αυτή την περίπτωση απέναντι - αντίθετος, είναι μόνο αυτός – αυτή που ως λογοτεχνία αποδέχεται τον επινοημένο λόγο, το λόγο που εξωγενώς επιλέγεται ως εργαλείο έκφρασης ή κατασκευάζεται για λογαριασμό δημιουργού κι αναγνώστη.

Αν δε το παιχνίδι συγγραφέας – αναγνώστη, ρόλοι εναλλασσόμενοι, είναι το ζητούμενο σ' αυτό που θεωρούμε λογοτεχνία, είναι εξίσου αναγνωρίσιμο το χαρακτηριστικό αυτό στην Πανωραία. Την γυναίκα της Πάτρας.

Ο Γ.Χ. λέει στο τέλος του βιβλίου:

«Ο αναγνώστης καλό είναι να αφήσει στον προθάλαμο της σεβαστής κατοικίας του ό,τι γνώσεις διαθέτει περί εμψύχων και απύχων. Περί ανθρώπων και ζώων. Περί ζωής και θανάτου. Περί χαράς και λύπης.»

Θα μείνω εδώ συμφωνώντας μαζί του.